

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 279. Vtrùm aliquid possit congingere præter ordiuem diuinæ gubernationis, aut possit reniti contra ordinem gubernationis diuinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

solum sint bonæ in se ipsis, sed etiam alijs sint causa bonitatis: ergo melior gubernatio est, quæ non solum dat rebus bonitatem, sed etiam efficit, vt quædam res sint causa bonitatis alijs rebus: sed diuina gubernatio debet esse optima: ergo Deus ita debet res gubernare, vt quædam res in gubernando constituat causas bonitatis aliarum rerum, sicut si aliquis magister discipulos non solum faceret scientes, sed etiam aliorum doctores. Ideo Augustinus lib. 3. de Trinitate cap. 4. dicit. *Quemadmodum corpora grossiora, & inferiora, per subtiliora, & potentiora quodam ordine reguntur, ita omnia corpora per spiritum rationalem, & spiritus vite rationalis deferuntur, atque peccator, per spiritum vite rationalem, pium & iustum, & ille per ipsum Deum.*

9. Inferitur, quod iure Gregorius Nyssenus, vel potius Nemæsius Philosophus lib. 8. Philosoph. cap. 3. reprehendit Platonem, qui tres posuit prouidentias, ac docuit primam prouidentiam esse primi Dei, qui prouidet rebus cælestibus, & omnibus vniuersalibus: secundam esse secundorum Deorum, qui cælum circumeunt, & gubernant omnia generabilia, & corruptibilia: tertiam esse quondam demonum, qui versantur circa terram, & sunt custodes actionum humanarum. Hæc opinio rejicitur, quia docet Deum non habere ab æterno rationem, qua in sua mente prouideat omnibus rebus, sed solum, qua prouideat cælestibus, & vniuersalibus.

10. Opponitur: ex Aristotele 8. physic. t. 48. melius est aliquid fieri per vnum, quam per multa, si sit possibile: sed Deus potest per se ipsum absque vllis medijs omnia gubernare: ergo.

Respondeo, distingo maiorem: melius est aliquid fieri per vnum, quam per multa perfectè subordinata illi vni, & ab eo accipientia totam virtutem, nego: non perfectè subordinata illi vni, nec ab eo accipientia totam virtutem, concedo maiorem: concedo minorem: & nego consequentiam. Ad optimam gubernationem spectat, vt reducat ad vnum optimum gubernantem habentem perfectam virtutem gubernandi. Supposito hoc optimo gubernante, melius est, vt etiam alijs communicet virtutem gubernatiuam, quam vt alijs non communicet: ergo supposito, quod gubernatio mundi reducat ad vnum Deum, melius est, vt mundus à Deo gubernetur etiam per causas secundas perfectè subordinatas Deo ab eoque accipientes totam virtutem, quam si gubernetur à solo Deo sine concursu causarum secundarum. Ideo Principes terreni, etiam si possent gubernare sine vllis ministris, tamen deberent vti ministris, quia hoc ipsum pertineret ad ipsorum dignitatem.

Vtrum aliquid possit contingere præter ordinem diuinæ gubernationis, aut possit veniri contra ordinem gubernationis diuinæ?

S. Tho. quest. 103. artic. 7. 8.

1. **A**rticulo septimo quærit, vtrum aliquid possit contingere præter ordinem diuinæ gubernationis?

Respondet negativè. Ratio est, quia eatenus aliquis effectus contingere potest præter ordinem alicuius causæ particularis, quatenus talis causa particularis potest ab alia causa impediri, ne causet effectum, ad quem ordinatur: ex gr. licet virtus nutritiua animalis ordinetur ad digerendum cibum, tamen potest causare contrarium effectum indigestionis, quatenus potest à digestionem impediri ab alia causa, puta à grossitie cibi: sed omnes causæ particulares reducuntur tandem ad vnā causam vniuersalem, quæ est Deus per suam prouidentiam ordinans, ac disponens omnes alias causas, ac proinde non potest ab vlla alia causa impediri ab effectibus intentis, vel permissis: ergo nullus effectus potest causari præter ordinem diuinæ prouidentiae, & gubernationis.

2. Inferitur primo, quod cum aliquid ex vna parte videtur exire ab ordine diuinæ prouidentiae, qui consideratur secundum aliquam causam particularem, necessè est, vt in eundem ordinem relabatur secundum aliam causam particularem: ex gr. cum aliquis peccans exit ab ordine à Deo præscripto per legem iubentem, relabitur in ordinem penarum à Deo præscriptum per legem punientem. Ideo Hester 13. dicitur. *Domine Deus rex omnipotens in ditione tua vniuersa sunt posita, nec est, qui tua possit resistere voluntati.*

3. Inferitur secundo, quod neque mala, & peccata exeunt omnino ab ordine diuinæ prouidentiae, & gubernationis. Ratio est, quia vt cum Sancto Thoma quest. 44. artic. 3. diximus quest. 123. nihil est totaliter malum, sed quodlibet malum fundatur in bono, ac proinde dicitur malum, quatenus exit ab ordine alicuius boni particularis, non autem quatenus exit ab ordine boni vniuersalis: ergo omne malum potest à Deo permitti propter bonum, & ad bonum ordinari, ac proinde non est extra ordinem diuinæ prouidentiae, & gubernationis permittentis mala propter bonum, & illa ordinantis ad bonum. Si autem aliquid totaliter exiret ab ordine diuinæ prouidentiae, & gubernationis, non posset à Deo permitti, ac proinde totaliter nihil esset, ac non posset esse.

4. Pro-

4. Inferitur tertio, quod quæ dicuntur casualia, sunt casualia respectu alicuius causæ particularis, præter cuius præuisionem, & dispositionem fiunt; non autem respectu Dei, qui sua prouidentia omnia disponit, & ordinat ad suos fines, vt explicatum est in physica quæst. 16. Proportionaliter licet aliqua sint contingentia, quia accidunt præter ordinem alicuius causæ particularis, tamen nihil est ita contingens, vt accidat præter ordinem diuinæ prouidentia, & gubernationis.

5. Articulo octauo quærit, vtrum aliquid possit resistere, & reniti contra ordinem diuinæ prouidentia, & gubernationis.

Respondet ordinem diuinæ prouidentia, & sapientia posse considerari dupliciter. Primo potest considerari ordo vniuersalis existens in mente Dei, quo Deus omnia disponit, & ordinat ad suos fines. Secundo potest considerari ordo particularis à Deo creaturis impressus, quo vnaquæque res ordinatur ad suum finem particularem, puta quo ignis ordinatur ad se conseruandum &c. Hoc supposito, Sanctus Thomas ponit duas conclusiones.

6. Prima conclusio est: nulla res potest reniti, & resistere ordini vniuersali, quo Deus in sua mente omnia disponit, & ordinat ad suos fines. Probat primo: nam Deus sua prouidentia omnia ordinat ad bonum; sed vnaquæque res semper operatur propter bonum: vt enim dicit Dionysius nulla res operatur ex intentione mali, vt mali: ergo vnaquæque res operatur iuxta ordinem præscriptum à diuina prouidentia. Probat secundo: nam omnis inclinatio naturalis, aut voluntaria creaturæ ad aliquid, est illi impressa à Deo, eo pacto, quo inclinatio sagittæ ad scopum, est illi impressa à sagittario; sed creaturæ dum operantur, operantur iuxta aliquam suam inclinationem: ergo operantur iuxta inclinationem impressam à Deo, ac proinde iuxta ordinem vniuersalem diuinæ prouidentia. Hinc sequitur, quod quæ aguntur naturaliter, aut voluntariè, quasi propria sponte perueniunt ad id, ad quod diuinitus ordinantur, & ideo dicitur Deus disponere omnia suauiter. Ratio est, quia ipsa inclinatio naturalis, & voluntaria est rebus impressa à Deo: ergo cum Deus moueat, disponat, & perducatur res ad suos fines per inclinationes naturales, aut voluntarias, disponit res suauiter. Ideo Boetius lib. 3. de Consolat. Prosa 3. dicit. *Non est aliquid, quod summo huic bono, vel velit, vel possit obistere.* Et Sap. 8. de Deo summo bono dicitur. *Attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter.*

7. Secunda conclusio est: potest aliqua res resistere, ac reniti ordini particulari, quo res aliqua creaturæ ordinantur ad aliquod suum bonum particulare. Probatur: nam res corruptibiles ordinantur ad bonum particulare conseruandi se ipsas: ergo dum agentia fortiora quasdam res impugnant, corrumpunt,

& destruunt, resistunt, & renituntur ordini particulari, quo res illæ ordinantur ad suam conseruationem: e. g. dum aqua extinguit ignem, renititur ordini, quo ignis ordinatur ad suam conseruationem: dum lupus occidit ouem, & comedit, resistit, & renititur ordini, quo ouis appetit conseruari, sed non renititur ordini vniuersali, quo Deus ad bonum vniuersi vult, vt contraria se mutuo impugnent, ac destruant.

8. Dices: Si nulla res resistit ordini diuinæ prouidentia, & gubernationis, in quo sensu dicuntur peccatores cogitare, & loqui contra Deum, iuxta illud Isaia 3. *Lingua eorum, & adinuationes eorum contra Dominum.*

Respondeo, quod peccantes, dum peccant, intendunt aliquod bonum, & operantur secundum inclinationem ad bonum, quæ inclinatio fuit illis impressa à Deo, ac proinde non renituntur ordini diuinæ gubernationis; sed quia operantur contra bonum honestum illis conueniens secundum suam naturam rationalem, & secundum suum statum, dicuntur agere contra Dominum, & ideo iuste puniuntur, siquidem liberè agunt contra obligationem, qua à Deo obligantur ad bonum honestum.

QVÆSTIO CCLXXX.

Vtrum creatura indigeant, vt conseruentur in esse à Deo, ab eoque conseruentur non solum mediata, sed etiam immediata.

S. Th. qu. 104. ar. 1. & 4.

1. **P**ostquam Sanctus Thomas quæst. 103. egit de gubernatione rerum in communi, quæstione 104. & sequentibus descendit ad agendum de effectibus gubernationis in speciali: & quia effectus diuinæ gubernationis reducuntur ad duos, qui sunt conseruatio rerum, & earundem mutatio, quæst. 104. disputat de conseruatione rerum, quæst. 105. & sequentibus agit de earundem mutatione.

2. Articulo igitur primo quærit, vtrum omnes creaturæ indigeant, vt conseruentur à Deo?

Respondet affirmatiuè iuxta illud Apostoli ad Hebr. 1. vbi Deus dicitur: *portans omnia verbo virtutis sue.* Ideo Augustinus lib. 4. de Genesi ad litteram cap. 12. dicit. *Virtus Dei ab ijs, quæ creata sunt, regendis, si cessaret aliquando, simul & eorum cessaret species, omnisque natura concideret:* & lib. 8. cap. 12. dicit, quod sicut aer, presente lumine, fit lucidus, sic homo, Deo sibi presente, illuminatur, absente autem, continuo tenebratur. Sed quia doctrinam huius articuli satis explicauimus in Philosophia, quæst. vltima, nihil est addendum. Ibi etiam dixi, quod Deus concurrat immediatè ad omnes actiones non